

Mravnost a mravy

Skutečnosti v našem světě mají jednak svůj „vzhled“, tj. nějak vyhlížejí, vypadají, nějak se ukazují a vyjevují, ale kromě toho také „jsou“: jsou totiž tím, „co“ se ukazuje a vyjevuje, co nějak vypadá či vyhlíží. V tom smyslu lze bez potíží připustit jakousi vymezenou (a ergo omezenou) oprávněnost soustředěného přístupu zvnějška, tj. ze stanoviska vnějšího pozorovatele a posuzovatele: je možno a přípustno se zabývat tím, jak „mravnost“ určité společnosti nebo vrstvy společnosti vypadá, jaké zvyky tam panují, jak se lidé v určitých situacích chovají, a tak podobně. Přesto je tento přístup a postup zkoumání a posuzování nedostatečný a v něčem problematický: víme – nebo bychom alespoň měli vědět, měli bychom si toho být vědomi – že nám v takovém případě stále něco uniká, že „skutečnost“ je složitější, komplikovanější, že pouhým přístupem zvenčí stále ještě nemůžeme dospět k pochopení celého „jevu“, že tak stále ještě nepostihujeme celý „fenomén“ mravnosti, že nejsme nijak blíž pochopení, co to vlastně je ten „mravní čin“, bez něhož vlastně nelze dost dobře pochopit ani to, co to je „mravnost“. Zkrátka a dobře: musíme rozpoznat ten základní rozdíl mezi slovy „mravný“ a „mravní“, mezi mravností a morálkou, mezi mravy a zvyklostmi. Ale nejen rozpoznat: je třeba ten rozdíl také myšlenkově (pojmově) zvládnout, pojmově jej vymezit a blíže určit.

(Písek, 111104-1.)